

JUTURAMAT

Nr. 40 „RAHVALEHE“ maksuta kaasanne. Nelep., 16. veebr. 1939.

Kadunud saladokumendid.

24

Van Wyck Masoni kriminaalromaan.

„Gohvri!“ Kas Warner Saylor oli selline haruldane näitleja või tekitas Haiti atasee nimi temas tõesti ainult kerget õlatust. „Mia on temal sellega tegemist?“ pööratas ta naerma. „Ma pidasin teid alati targaks, kapten North, aga täna näen, et olete täieline tobu.“

„Ma kahetsen väga, et ei tunne enam rõõmu teie heast arvamusest,“ vastas North. AKKI sirdus ta teisele taktikale. „Kas teie olete tol ööl, kui Kjellgren tapeti, Washingtonis?“

„Taevake, kas tahate ka selle stiil minu krasse veeretada?“ naeratas hallijookeline mees. „Ma tunnistan üles, North, et lasksin maha Abraham Lincoln'i ja president MacKinley.“

„Palun, ärge tehke tabast nalja! Vastake parem!“

„Ei, ma ei viibinud Washingtonis. Mis see on?“ Saylor pöördus ühe nõksuga ümber, aset kõrvalt nähtav kaitse kära. „Kes seal on?“

„See mees, kes teile — helistab,“ vastas North lühidalt. „Kahjuka lobisea ta juba natuke, mr. Saylor.“

„Lollus!“
„Kapten,“ hüüdis Henry salongist. „Keegi tuleb.“

„See võiks see mees olla, keda ma otsusin,“ sõnas Saylor õgu kehitades. „Mis pärast te mind ei usu? Ma rääkisin teile ainult tõtt.“

Kapten Hugh Northi hoolega koostatud plaan näis nrjuvat. Ta kargas püsti. „Tea Saylorit sinna, Bruce. Loo ta maha, kui ta midagi räägib.“

Tuhast ja tuline! Kes võis olla see kolmas ootamata külaline? Ta võrdles end ajasõnimega juhina, kellega tungiti Akki tiiva peale. Mis siis, kui Saylor tõesti õigust oli rääkinud? Nüüd peagu nii.

„Seekord on isegi kaka,“ soostas inspektor.

„Võtke teie oma hoole see, kes teile lähemal seisab.“

Kumbki näis meesest, kes kallutatud toa 3001 luku poole, ei kuulnud avanevat vastasolevat ust, ja North ning Henry nägid, kuidas kõhetum noogutas, mille peale teine kohe taskust revolviiri tõmbas. Nad lahtisid parajasti tuppä tungima, kui Northi „Pidage! Käed üles!“ neid piirul võpatama pani. Nad jäid liikumata seisma nagu kellavärk, mis Akki maha oli kinnud, kuni kapten käskis: „Pöörduge ümber!“

Kaptenil jäi illatusest suu lahti: Philipp Lawrence vahtis talie otsa. Ta oli surmahavatu. Teie mees ta ei tunnud.

„Tuge see aiasse!“ Tõstetud käed, kuulad teiseld sõna.

„Siis! Bruce, võta neilt nende raudvara!“

Mõlemad lahkud meeselt vastuhakkamata relvad võtta. Lawrence'i näol peegeldus ironilist pettumust. Tema saatja näis loinut alustavat saatusele.

„Inspektor, tooge palun meie ankurline siia!“

„Nagu näha, on teie toa ukse avatud igalühel?“ küsis arvatav ajakirjanik.

„Jah, samuti nagu vangilaeka, Lawrence. Kas te ootastite seda laurat?“

Kui inspektor vangil aiasse oli toonud, pörkas Lawrence Akki tagasi: „Armas aeg, Saylor!“

„Oo, tere hommikut, Lawrence!“ teratas teda Saylor. „Me olemegi jälle kõik koos. Kahju, et Northi punajookeline sõbratar ning kindral Kelly puuduvad. Või tulevad need ka?“

North ei teinud seda pilget kuulma. „Oma see see mees, kellega te tahtsite kohutada?“

„Jah, muidugi.“

„Kas see on tõesti?“ pöördus North Lawrence'i poole

Ajakirjaniku silmi tõusis kivine pilk, ta tõmbas suu kibedale naerataolisele. „Enda mõistatav. Aga kas sin pole veel kedagi? Ma otsusin kedagi kolmandat.“

„Lollus!“ ütles Sawyer, ja North kees teda süütuks. „Inetlus selle mehe karudast enesevalitsemisvõimel. Ärge laske end selle sulerüüli poolt manipuleerida. See oli tema hääl, mida ma telefonis kuulsin.“

„See on huvitav — väga huvitav,“ kinnitas kapten. „Mida teie selle kohta ütlete, Lawrence? Kui Sawyer tõtt räägib, mispärast olete teie ning see teine inimene?“

Lawrence kortsutas laupa. „Kuna te seda tingimata teada tahate, kapten: ma tulin siia kohtuma parun von Godovini ja kellegi tema sõbraga, kelle nime ta mulle tõelise ei tahtnud. Kähepika jõudis teie minust ette.“

Selle kõheta mehe olemus oli midagi häirivat, midagi, millele ei pääsenud ligi. Tema saatja kellel oli imelikult lame nägu ja kelle kõrvade taga näis puhuvat alati tuult, ei lausunud sõnagi.

„Läbi otsida!“ North otsustas ajakirjanikule.

„Te teeksite mulle suurt meeleheast, kui te mind ise läbi otsaksite.“ palus Lawrence tõsiselt.

„Hea meelega. Ikka vastu tulla, kui vähegi võimalik on minu loodung.“ vastas kapten ja hakkas osavate sõrmedega ajakirjaniku taakuid läbi otsima.

Äkki näis ta tarduvat Philipp Lawrence kihilas kavalalt. „Võite see välja ja ulatage endale ise nooberpärg. Teie olete seda ausalt püüdnud.“

„Kurat võtku!“ Peagu toorelt küskus North vangil vastu lahti ja lõi ühe ääre tagurpidi. Nähravale tuli väike nikeldatud südike, millele oli graveeritud: „Riigikohutu eriliste ülesannete täitja.“

„Kus on teie teised tõendusdokumendid?“

„Pole üht, et teie G-2 väike ebaõnnel olete!“ Lawrence'i hääles kostis tõeliselt imetlust. „Siis mises vestitaskus.“

Hoolega uuris kapten kaardikest. „Ma arvan, et kahtelen väga!“ sõnas ta ja nõolis silis Warner Sawyerit teravas pilguga. Ta ei tahtnud kuidagi uskuda, et see sõltidne, püüas vanaloolikult rüüstatud, hästikarvitatud härra võtku olla kardetav ja kõigile kättesaamatu „Veltveebel!“

Need rahulikult vastavad, teineteisest eemalolevad pruunid silmad, see kindel, aga sõbralik ja lai suu, see puhast roosakas nägu — kuidas oli omelt loodus toimne tulnud, et oli soorunud seega näiliselt süttus inimeses alatu rõõmari, mõrtauka, isamaa reetja!

Silmi pilgutamata püüas Sawyer teise uudishimulikule pilgule vastu; ta näersas ühegi, kui inspektor teda kapteni märguande peale nägemistappa tagasi viis.

„Kas on see härra?“ küsis siis North.

„Eriliste ülesannete täitja Allen Paizfiki osakonnast,“ vastas Lawrence. „Bob, tervita salaluure suurimat meest, keda meie maa seni on näinud! Ja vaata siis seda poisinõuki: kes oli nii rumal, et lootsid üle trumbata Hugh North!“

„Puha õnnesal, Lawrence! Mõni minut hiljem olekate ka teie lahendamata mõistatuse. Või teie olete ka kogu aja „Veltveebi“ kannul!“

Lawrence noogutas. „Ülemprokurör ei saanud oma ametliku seisukoha pärast avalikult Freemani seaduse eest välja astuda, aga ta andis mulle selgesti mõista, et jätab mulle täiesti vabad käed.“

„Aga kõik inimesed kinnitavad, et teie olete ajakirjanik!“ päris Kilgour.

„See kuulub minu väikeste võtete hulka. Ma liigun alati ministeeriumides ja kogun seal informatsiooni. Kui oli juhtunud too õunil aast Kjelgreniga, mõelasin, et ma saaksin paras hülki, ma kasutasin oma suhteid ja palusin end mrx. Merritti poolt lõhusõidule kutsuda. Ma kahtlustasin ka kohe Godovinit nagu telegi, kapten, ja katsusin võita tema usaldust, mis mul ka õnnestus. Kas teate, ta on veel päris rumal poisike.“

„Mispärast ei astunud te ühendusse minuga?“ küsis North.

„Oma rumalis suhnuuse pärast.“ tunnistas üles Lawrence. „Peale selle lootsin rohkem teada saada, kui ma oma väikest kavalust välja ei annan.“

„Te ei arnud seda ka välja. Ma olin Balti osakonnas tunnistajaks, kuulas te käituse.“

„Kas teie olete Godovini büroos?“ küsis Lawrence hämmastunud.

„Jah. Teie mõlemad katkestasite minu tööd. Ma kuulsin suure huviga teie nõuannet atasele, kuidas mind kõige paremini kätte saada.“

„See pidi tõesti imelikult kõlama,“ sõnas riigikohtu eriliste ülesannete täitja.

„Aga mul oli pöörane hirm, et „Veltveebel“ või püüsi jõuk teid oma võimusesse saavad. Ma ei teadnud siis, kas te üldse veel elus olete. Seepärast lahendasin ma leitnant Hancockile, et ta teid ehk Balti osakonna juures leida võiks. Hiljem laeksin ma kõik kõned pealt kuulata, mis võeti Balti osakonnast ja sinna, et teada saada, kes kelle jõuk teid teie oma õnnest.“

„Kas te kuulitegi sel viisil kokkuvõtteid teie tuppa number 3001?“ päris Kilgour.

„Jah. Kui niiid Godovin ka ellu on, nagu oletan, võtaksin „Veltveebi“ vastu kindlaks teha. Ja see on ja meie kõigide soov.“

Sõjaväestasee, kes oli kätest seotud ja näost viha päram punane, toodi salongi. „Ma tahan silmapilgselt vahustamist!” mõirgus ta. „Ma lasen teid kõik vangl panna.”

„Laske aga pesalegi, parun, laske!”
„Ma lasen teid kõik —” Ta hästi katkes nagu vajutatud vajunahaalaga. „Lawrence! Püha taevast, mis — mis — sin sünnib?”

„Me tahame tõendada, et me siiski nii sumalad ega kannatlikud pole, nagu teie ja mõned teised arvavad,” vaatas Lawrence rahulikult. „Aga müüd näidake, mis teil seal aktiivis peitub.”

Parun von Godovin vaatas ahastuses Umber. „Need on ametlikud saladokumendid, mis kuuluvad minu valitsusele. Kui teie neid puudutate, katkevad meie diplomaatlikud suhted.”

Kahtlan ei võtnud vastu-e vastataegi, vaid valis vangli võimekimbusid tüükese võtme ja avas sellega mapi. Ta laskis pilgul lennates üle asu lihtselt, kuna Lawrence tal üle õia vaatas Viimaks tõstis North pea

„Teil on õigus, parun von Godovin. Need on saladokumendid. Aga kahjuks kuuluvad need Ühendriikidele.”

„Need müüds minu valitsusele,” jäi atasee kindlaks.

„Lollus! Ma tean juhuslikult, et need strateegia põnuniplüüdjad ja kaugema laakevõimega kahurid veel meile riigi ametialadused on Väga kena teist, et te ka torpedo juhttorude plaanid juure liisate. Kas näete, et siin üks-nurk ära on jätud? Kas mõelate, kus see juhtus? See sündis siis, kui te jõuabte sureva Kjellgreni taskust välja tõmbasite. See ja teie sõrmejalg Savitli näckirjal kui ka teie ettevaatamata, kui Baboockile annavad teigi teostatavate mõtusega varustatud meesetale küllalt selge tõendus.”

Ataseel von Godovin läks näost päris liilaks. „Minu kirj Baboockile? Te valestate. Ma — ma ise viiskasin selle postkastil.”

„Teie teada küll,” parandas North. „Tõeliselt saatisite aga ainult teie ja tühja paberlehti, mille mina ümbrukusele olin pannud.” Ta tegi käreata õigutuse. „Mulle kulutada seda? Warner Saylor jutustas meile päris selgesti, kuidas teie oma kriitsemise lahku läkisite,” valetas North, „kuidas teie Anne Moore'i oma teenistusse võtate ja kuidas te katsusite võtta oma poole Chespe'i, kui Saylor selle minema oli saatnud.”

„Bonnault ütles teile seda!” Atasee pabed vajusid akki aukis ja nagu läks valgeks nagu vihmast puhtakspostid kont.

„Arnold Bonnault!” tuli vaikne võidurõõmuhiite major Kilgatori huulte vahelt. „Mõtle ometi, Hugh, tuba nr. 40 oli veen-

dunud, et ta on surnud — et ta mõistetü kipe saata teest Poolas surma.”

Paari minutit jooksul olid nad surmikahvatulid vanglid Arnold Bonnaulti loo ameerikalikust roovkälgust välja pigistatud. See oli pikk ning kirev kirjeldus korruptsioonist, kavalaist väljapraamimiseist ja alalist reetmisteist Haruldase kannatusiga oli ta mõistnud võita Freeman'i usalduse ja, töötades selle seaduse eelnõu koostamisele, oli ta ühtlasi tegeleud selle vastu. Aga tõendused? Godovin võis eitada tõsina, et palju enam tõendus Arnold Bonnaulti seadusevastaste tegude kohta!

„Sellest jalkub,” ütles North lõppeka. „Süüitage ülejäänud teadmised kohtuäevani, mis pole kaugel. ja kus määratakse ka teile vastav karistus.”

„Meile — vastav karistus?”

„Jah, Chespe'i ning raadioametrniku tapmise pärast.”

Parun von Godovin ajas enese sirgu. „See on ju võimatu! Seda te ei soida. Mina olen pärit meie maa vanast aadliperekonnast Teie ei võ —

„Itas arvate? Noh, kas me näe. Tooge Saylor siia!”

Arnold Bonnault — või Warner Saylor — hoidis end veel enam sirgu kui tavai- selt, kui ta aiasse toodi. Vaevalt oli ta silmanud Godovini, kui hüldis lõikaval toonil: „Kas pidasid õusad?”

„Koor misugune! Sina julged muht veel seda küsida!”

„Miks mitte?” küendas Bonnault tugeva belgia aktsendiga. „Reetja, närune, mis sa ütled?”

„Ma ütlesin sulle nii palju, et sa seekord ei peaks ja teist oma asemel hukatusele ei rask saata.”

„Võimatu lambapea! Sa lasid end jälle Northist tüüasata!” küendas „Veitveebel”, aga järgmisel hetkel oli ta oma teaduskala tagasi saanud ja nimimese pol- lastades teiste õhetavald nägusid, kuni ta pük peatus Northil.

„Soovin õnne, kapten. Teie saavustate, mis teistele korda ei läinud. Kahjuks ei saa te mind kaua kinni pidada.”

„Te eksite, monseieur.”

„Lubage, et jään oma arvamusse juure. Freemani seadus pole veel vastu võetud ja teie maa seadused ei soida mitte ühekski kombel midagi teha.” Ta kehtitas õigu. „Kõige hullimal juhul võtte mu maalt välja saata kui tüstava välimaalase.”

„Te eksite rängasti, monseieur Bonnault. See saadik, kui meie riik püüb, on sin ka kehtimas seadusi mõrtakate vastu.” Bonnaulti pruunid silmad vilkkuud vihaselt. „Mõrtakate vastu? Mis jutt see on?”

„Ma tean väga hästi, mis ma ütlen. Seal on näitaka lõemist, et teie — ja ainult teie — senaator Freemani kajutis viibisite, kui ta end dinneriks Umber oli istata-

nud ja oma tänavkingad jaksat oli võtnud. See tema keeras ukse lukku, kui ta teiega välja oli läinud.

„Anne Moore käis hiljem seal,“ kinnitas Bonnault külmavereliseilt, „ja ka Chespe käis paari korral kajutis.“

„Aga Bonnault, Bonnault, teie olete meil ikka veel halval arvamusel. Ega me nii lollid ei ole! Kuidas võin ma otselda, et Anne Moore või Freeman sekretär peletab nõelamõtte mürgi, millist ainult see tunda võib, kes on palju reisinud?“ North raputas kaastundlikult oma tumedat pead. „Ei, ma olen veendunud, et keemilise analüüsi teie taaskõne leitud toimust näitab ilgi kingepapigist ja kui me teie koostes läbi olame olnud, on mul kindlasti käes iljäärk tollest kohutavast mürgist, mida teie laevale kaasa võtate, et seda hädakorral kasutada Freemani vastu.“

Bonnault näis kokkunud ja tahtis midagi vastata, kui Karje Jed Henry ja Bob Alleni suust tal sõna pooleks jõkkas. Met-siku nõkuga oli Aleksei von Godovin enese äkki lahti kukunud ja jooksis Northi hoiatusest hoolimata läbi salongi.

„Nägemiseni!“ hüüdis ta ja sõstis läbi aknaruudu halli novembihommikuase.

All tänaval koitis politseinike kisa, kes olid püüanud saaja. Kuuas neresit loast 3004 vahtsild kaugestunud sakilist tähekujuulist saku kilaasit, kuni „Veltveebi“ põlastusega ütles:

„Kohmakas kuni viimse hetkeni. Vanesal oli õigus, ma poleks pidanud kunagi temaga tegelema hakkama.“ Rahulikult ütles ta kiled Jed Henryle, kes need raudu pani, ja ütles: „Noh kapten, kas hakkame minema?“

32.

„Naisvang, sir,“ teatas Hugh Northil kähakjal.

North asetas suu pees pantase tungi-potalusele. „Tooge ta sinne kapral, ja jätke meid üksi.“ Mehaaniliselt süüis ta juukseid ja tõusis oma täies kõrguses paljude aetidega kaetud kirjutuslaua taga püsti.

„Sis, palun, mis!“

Häkitatund kogu pruunite tweedide astus üle läve. Hugh Northil käis kerge värin kehaast läbi, nähes Vanesses Byrne'i kõhklevat lähenemist.

„Te laakate mind kutsuda, kapten?“

„Jah. Võtke latet,“ sõnas North kergendatult, et tüdruk nii aus oli ja teatrasiks ei läinud.

Vanessa tõusis väknuud ohkega, mis mehel sõidame krampi tõmbas.

„Kas soovite sigaretti? Võtke, sest mul on teile teida paar ehameeridivat saja.“

„Ma olen selleks ette valmistatud.“ Neiu sundis end naeratama. „Palun, rääkige.“

„Te pidite jääma vähi alla kui tunniataja „Veltveebi“ kohtuprotsessis. Ma maksin teie eest kausiooni ja nii olete vaba selle päevani. Keegi minu tuttav daam võtab teid maai senikaaks oma juure. Ma teeksin kõik, et teid sellest tunnistajakohusest sõhata, aga kahjuks —“ ta tõetas nagu vabandades käed, „on see võimatu.“

„Muidugi.“

„Aga ma astusin samme, et teie vastu tõetatud süüdistus inimese rõõvimise pärast tühistataks.“ Armas aeg, kuidas tüdruk sõnades juures „inimese rõõvimise pärast“ võpatas! „Pärast protsessi sunnikaks teid lahkuma meie kodumaalt.“

„Kas — kas ma ei tarvita, etis sõnaga vangilaas?“ küsis Vanessa huulte tõmmeldes.

„Ei, Vanessa,“ vastas Hugh North mahedasti. „Aga sa ei tohi mitte ilgi enam sias tagasi tulla ja ma koodan, et loobud jäädavalt spionaazistõõst.“

„Aga, Hugh,“ tüdrukus hõäl värises, „ma — ma pole pälvitud niipalju head — kõige vähem veel sinu poole!“

„Mina ei ole sinuga ühel arvamusel. Aga ei maksa sellest rääkida.“ North astus kirjutuslaua juurest demale ja hakkas taas edasi-tagasi kõndima. „Ma hoolitsen seise eest, et sul reis mõnus oleks. Kas teed seda, mida ütlen?“

Ka Vanessa tõusis. Tema kortseunud kindad kukkuvid hoolitult maha.

„Ah, Hugh, Hugh! Ara arva, et olen tänamata, aga ära — ära äit — alahkeks —?“

Nende pilgud kohtusid ja süüisid ühte. Nagu mingi vastupandamatu võlgu sunni ühtsuse tüdruk mehe embuse.

„Ma teen kõik, mis sa ütled, Hugh,“ õhkas ta. „Ma lähen tagasi vanasse majja, mis mulle on jäänud.“ Ahnelt vaatates nurgaklaasi, ent enevti ni kurnamaheest mahedasse näkku. „Ma maan seal elama üksikõõse, aga mu päevad saavad olema rikkad mälestust ja — lootusest, Hugh.“

Karmilt küsis North: „Kuidas on rahaga? Kas sa oled toepoolist nii viletsas seisukorras nagu ütlesid?“

„Ei. Olen säästnud küllat, et oma vana maja korda laata seada ja elada.“ Kirglikult põõsita ta oma kõõlvarred mehe kaela ümber. „Ja ma palvetan iga päev, et tulaks hetk, kus näen alavkrava taga kerikemas sinu laiu õgu. Kihl saabub päev, kus sul on villand sellest kutsusest, Hugh, ma tean seda. Motse etis sellele, mu armas, et ma sind ootan.“

Hugh North suudles teda. Ta plük oli suunatud pilkesepeastesse uppunud kirikule, kui ta taakale sõnaks: „Jah kallis, ühel päeval tulen ma otsima sinu väikest sead.“

